

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdu v právní věci žalobce: **A. F.**, zastoupen JUDr. Janou Kopáčkovou, advokátkou se sídlem Kroftova 1, Praha 5, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 1387/7, Praha 4, o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 15. 5. 2015, č. j. 23366-2/2015-900000-304.3, ze dne 18. 5. 2015, č. j. 23361-2/2015-900000-304.3, č. j. 23365-2/2015-900000-304.3, č. j. 23362-2/2015-900000-304.3, ze dne 23. 4. 2015, č. j. 21043-2/2015-900000-304.3, ze dne 27. 4. 2015, č. j. 22444-2/2015-900000-304.3, č. j. 22442-2/2015-900000-304.3, č. j. 22439-2/2015-900000-304.3, č. j. 22440-2/2015-900000-304.3, č. j. 22443-2/2015-900000-304.3, č. j. 22446-2/2015-900000-304.3, č. j. 22747-2/2015-900000-304.3, č. j. 22429-2/2015-900000-304.3, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 8917-4/2015-900000-304.3, ze dne 20. 5. 2015, č. j. 23340-2/2015-900000-304.3, č. j. 23339-2/2015-900000-304.3 a ze dne 21. 5. 2015, č. j. 8384-4/2015-900000-304.3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 11. 2015, č. j. 31 Af 50/2015 – 156,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Žalobce se žalobou podanou ke krajskému soudu domáhá přezkoumání a zrušení v záhlaví označených rozhodnutí, kterými žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Celního úřadu pro Královéhradecký kraj, jimiž bylo rozhodnuto ve smyslu §

42d odst. 1 písm. a), § 42 odst. 2 písm. a), § 42a odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, o propadnutí vybraných výrobků ve vlastnictví žalobce, resp. o zajištění vybraných výrobků.

Současně s podáním žaloby žalobce požádal krajský soud o osvobození od soudních poplatků. Svoji žádost zdůvodnil tím, že byl dne 17. 2. 2015 zadržen policií a od tohoto dne byl jako obviněný z trestného činu neodvedení spotřební daně omezen na osobní svobodě. Uvedl, že jako podnikající fyzická osoba ukončil podnikání ke dni 12. 2. 2015 a z podnikání mu neplynou žádné příjmy, které by mohl použít na úhradu soudních poplatků, nedisponuje ani jinými finančními prostředky či majetkem, který by mohl zpeněžit a použít na úhradu soudních poplatků. Uvedl, že dosud zaplatil na soudních poplatcích 79 000 Kč, přičemž počet rozhodnutí žalovaného týkající se jeho osoby není konečný a neustále roste.

Žalobce v souběžně projednávaných věcech vedených krajským soudem pod sp. zn. 31 Af 14/2015 a sp. zn. 31 Af 24/2015 předložil ke své žádosti o osvobození od soudních poplatků usnesení Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. Nt 1627/2015, o vzetí jeho osoby do vazby, dále protokol vyhotovený k exekučnímu příkazu prodejem movitých věcí Celním úřadem pro Královéhradecký kraj o bezvýslednosti soupisu věcí ze dne 16. 12. 2014 a prohlášení žalobce o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků ze dne 9. 6. 2015 (vzor o. s. ř. č. 58). Z protokolu o bezvýslednosti soupisu věcí vyplynulo, že soupis nebyl vykonán proto, že v pronajatém obydlí žalobce nebyly nalezeny exekučně postižitelné movité věci a že vybavení ubytovny je majetkem vlastníka nemovitosti. V prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech žalobce uvedl, že nemá příjmy z pracovního nebo obdobného poměru. K příjmům z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti žalobce uvedl, že podnikání ukončil dne 12. 2. 2015 a k výši příjmů za poslední zdaňovací období uvedl: *„Nevím, účetnictví je zadrženo celním úřadem nebo policií, nevím, jestli se podalo daňové přiznání za rok 2014 a v jaké výši“*. Dále žalobce uvedl, že nemá další příjmy ani osobní majetek větší hodnoty. K závazkům a výdajům obdobně uvedl, že má dluhy i výdaje, neví však v jaké výši, neboť je ve vazbě a nemá přístup k účetnictví.

Krajský soud přípisem ze dne 7. 10. 2015 vyzval žalobce k vyčíslení nákladů dosud vynaložených na soudní řízení a nákladů, které lze očekávat v budoucnu, dále k poskytnutí přehledu veškerých soudních řízení, jichž je účastníkem s uvedením částek vynaložených na právní zastoupení, přehledu uhrazených soudních poplatků jakož i těch, k jejichž uhrazení byl vyzván, a přehledu majetku, kterým disponuje v zahraničí (včetně finančních prostředků). Dále byl žalobce vyzván k doložení listin zobrazujících stav jeho podnikání v České republice i mimo Českou republiku. Žalobce na výzvu soudu reagoval podáním, které bylo krajskému soudu doručeno dne 23. 10. 2015, obsahujícím soupis celkem 24 soudních řízení vedených žalobcem ve správním soudnictví, dále uvedl, že je proti němu vedeno jedno trestní řízení a vede několik správních řízení především s orgány celní správy. Dosud vynaložené náklady na soudní řízení činí přibližně 20 000 Kč a skládají se z nákladů na soudní poplatky a právní zastoupení. Budoucí náklady lze předvídat jen těžko, neboť závisí na žalobcově úspěchu ve věci. Nemá žádné podnikatelské aktivity, nevlastní žádné aktivní bankovní účty a nedisponuje žádnými zahraničními konty, ani nevlastní žádný jiný majetek v zahraničí.

pokračování

Krajský soud v záhlaví uvedeném usnesením žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků a vyzval jej k doplacení soudního poplatku v celkové výši 51 000 Kč. Při posouzení majetkové situace žalobce vycházel krajský soud z listin předložených žalobcem v průběhu řízení a v řízeních vedených v obdobných věcech žalobce pod sp. zn. 31 Af 14/2015 a sp. zn. 31 Af 24/2015. Žalobce v době vazebního stíhání uvedl, že z důvodu vazby nemá možnost obstarat relevantní listiny na podporu svých tvrzení; přestože již vazebně stíhán není, žádné listiny ke svým tvrzením nedoložil a pouze setrvává na svém postoji, že nic nevlastní a neví, jak prokazovat něco, co nemá. Přestože k tomu byl soudem vyzván, nepředložil listiny zobrazující stav jeho podnikání v letošním ani loňském roce, nepředložil aktuální výpis z účtu a přehled pohybu na účtech od 1. 1. 2015 dosud. Pokud jde o žalobcem vedená řízení, žalobce nekonkretizoval, v jakých řízeních je zastoupen advokátem a jaké částky zhruba bude muset vynaložit na právní zastoupení. Krajský soud nabyt pochybnosti o věrohodnosti žalobcových tvrzení s ohledem na to, že žalobce během řízení tvrdil, že ukončil veškerou podnikatelskou činnost a opomněl zmínit, že je společníkem ve společnosti EKO NATURALcz, s. r. o.; k uvedené společnosti žalobce neposkytl ani dodatečně listiny, které by dokládaly stav této společnosti. Krajský soud konstatoval, že žalobce neprojevil sebemenší snahu nějaké listiny předložit, přitom povinnost doložit nedostatek prostředků je na účastníkovi řízení, nikoli na soudu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

Proti napadenému usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a to, jak plyne z obsahu kasační stížnosti a jejího doplnění, proti výroku I. napadeného usnesení, jímž mu nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků.

Stěžovatel uvedl, že z důvodu čtyři měsíce trvající vazby nepodal daňové přiznání, nebyla vypracována rozvaha a výkaz zisku a ztrát, a proto stěžovatel těžko mohl dodávat alternativní listiny, které by zobrazovaly stav jeho podnikání. Torzo jeho účetnictví tvoří zejména příjmové doklady a faktury, musel by proto soudu předkládat neucelený souhrn stovek dokladů.

Stěžovatel přiznává, že bylo chybou, jestliže výslovně neuvedl, že je právně zastoupen ve všech probíhajících řízeních, měl ale za to, že tato skutečnost vyplývá z jeho opakovaných vyjádření a hromadných žalob.

Budoucí náklady na právní zastoupení nemůže stěžovatel předvídat, neboť záleží „zejména na úspěchu ve věci“. Dále stěžovatel odkázal na advokátní tarif, který umožňuje advokátovi „poskytovat právní pomoc v závislosti na výsledku sporu, popřípadě kombinací odměn a taková odměna tedy opravdu závisí zejména na úspěchu ve věci“.

Ke společnosti EKO NATURALcz s. r. o. stěžovatel uvedl, že opakovaně na dotaz soudů i celní správy sděloval, že jde o společnost v úpadku, která reálně nepodniká, přičemž stěžovatel nemá finance na podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení.

Stěžovatel odmítá závěr soudu, že by měl s ohledem na adresu evidovanou v Polsku v této zemi nějaký majetek, a namítá, že krajský soud nereagoval na jeho dotaz, jak prokázat negativní tvrzení, že v Polsku nic nevlastní.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti, přičemž poukázal na skutečnost, že z jeho úřední činnosti je mu známo, že v místech stěžovatelových provozoven (obchodů s názvem EKO NATURAL) v současné době provozuje (popř. do nedávné doby provozovala) své podnikání se shodným artiklem společnost NATURALcz s. r. o., jejímž jediným jednatelem a společníkem je stěžovatel. Podnikatelské aktivity tedy stěžovatel na území České republiky neukončil, ale pouze je z fyzické osoby „transformoval“ na uvedenou společnost. Žádný veřejný zápis nesvědčí o tom, že by tato společnost byla v úpadku a ani sám stěžovatel takové listiny (např. výsledek mimořádné účetní závěrky) nepředkládá. Dále žalovaný s odkazem na výsledky loňské daňové kontroly za roky 2013 a 2014 uvedl, že sice nezná celkové náklady stěžovatele, ale vzhledem k rozdílu pořizovací a prodejní ceny a při neodvádění spotřební daně a daně z přidané hodnoty je nevěrohodné, že stěžovatel z utržených desítek miliónů korun již nic nemá. Podle názoru žalovaného si stěžovatel hmotnou nouzi způsobil s nějakým úmyslem sám, anebo výnosy tohoto obchodu ukryl, jestliže se za obchodováním stěžovatele neskrývá ještě něco jiného. Stěžovatelem tvrzená krátkost pobytů v Polsku pak nic nevypovídá o tom, zda má či nemá v této zemi nějaký majetek.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

S ohledem na závěry plynoucí z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 20 (všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz), netrval Nejvyšší správní soud na zaplacení soudního poplatku v řízení o kasační stížnosti proti napadenému usnesení.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti navrhl, aby mu Nejvyšší správní soud přiznal osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě. Nejvyšší správní soud takovou pravomoc nemá; kasační soud může v případě meritorního projednání kasační stížnosti kasační stížnost buďto zamítnout pro její nedůvodnost, nebo rozhodnutí krajského soudu zrušit, případně zrušit též rozhodnutí správního orgánu (§ 110 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Z obsahu kasační stížnosti lze dovodit, že stěžovatel usiluje právě o zrušení napadeného usnesení ve výroku, jímž mu nebylo krajským soudem přiznáno osvobození od soudních poplatků.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li

pokračování

však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Nejvyšší správní soud ve vztahu k citovanému ustanovení konstantně judikuje, že břemeno tvrzení o nepříznivé majetkové situaci tíží výlučně žadatele a není na soudu, aby z vlastní iniciativy vyhledával skutečnosti, které by žádost o osvobození od soudních poměrů odůvodňovaly (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 As 343/2004 – 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). Přestože soud z úřední povinnosti nezjišťuje výdělkové a majetkové poměry žadatele, existují situace, kdy nesmí zůstat zcela pasivní. V případě, že na základě předložených důkazů není možné dostatečně posoudit majetkové a sociální poměry žadatele, je úkolem soudu vyzvat žadatele k doložení předchozích tvrzení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2015, č. j. 2 As 153/2015 – 29). Jsou-li žadatelova tvrzení nevěrohodná, popř. neúplná, nelze jeho žádosti vyhovět (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud již ve skutkově a právně obdobné věci stěžovatele rozhodoval, a to např. rozsudkem ze dne 17. 12. 2015, č. j. 2 As 254/2015 – 45 a ze dne 6. 1. 2016, č. j. 1 As 236/2015 – 63. Kasační soud proto v dané věci bude vycházet ze zde již vyslovených právních závěrů, neboť neshledává důvod, proč by se od nich měl odchýlit.

V obdobné věci mezi týmiž účastníky Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 6. 2015, č. j. 1 As 111/2015 – 50, jímž bylo zrušeno rozhodnutí krajského soudu o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků ze dne 21. 4. 2015, č. j. 31 Af 12/2015 – 251, shledal nezákonným postup krajského soudu, který zamítl žádost bez toho, aby stěžovatele vyzval k doplnění rozhodných skutečností. V rozsudku ze dne 6. 10. 2015, č. j. 6 As 194/2015 – 28, pak Nejvyšší správní soud uložil krajskému soudu, aby s ohledem na specifickou situaci stěžovatele tomuto umožnil tvrdit a prokázat přehled svého majetku a poučil jej o tom, jakým způsobem může svá tvrzení prokázat, aby v řízení neutrpěl újmu.

Krajský soud rovněž v nyní projednávané věci k uvedeným závěrům přihlédl a výzvou ze dne 7. 10. 2015 vyzval stěžovatele, aby soudu poskytl přehled o soudních řízeních, jichž se účastní, aby uvedl, jaké částky musí vynaložit na úhradu služeb advokáta a kolik musí zaplatit na soudních poplatcích. Stěžovateli taktéž byla dána možnost vyvrátit podezření, že ve skutečnosti disponuje určitým (skrytým) majetkem, a poskytnout věrohodný soupis svého (zahraničního) majetku. Při posouzení majetkových poměrů stěžovatele pak krajský soud vycházel z jeho tvrzení.

Z napadeného usnesení plyne, že nosným důvodem, pro který krajský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků, je nevěrohodnost jeho tvrzení o tíživé finanční situaci. S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud ztotožňuje, neboť ve shodě s krajským soudem naznal, že stěžovatel popsal své majetkové poměry pouze obecně, bez bližší konkretizace.

Stěžovatel formálně vzato reagoval na všechny body výzvy krajského soudu ze dne 7. 10. 2015, po obsahové stránce však byla jeho tvrzení nadále povrchní a neurčitá. Stěžovatel například k výzvě krajského soudu o vyčíslení dosud vynaložených nákladů na soudní řízení, uvedl pouze: „Žalobce uhradil soudní poplatky v celkové výši 78 000 Kč“

s tím, že podrobnější vyčíslení nedodal, ani své tvrzení nedoložil například výpisy z účtu. Obdobně strohá byla jeho odpověď na výzvu k vyčíslení částek vynaložených na právní zastoupení a soudní poplatky, neboť sdělil: „*Vyčíslení dosud vynaložených nákladů na soudní řízení činí přibližně 200 000 Kč skládající se ze zaplacených soudních poplatků a právního zastoupení*“. Stěžovatel ani toto tvrzení dále nerozvinul a nepředložil jediný důkaz, z něhož by bylo možno ověřit pravdivost jeho sdělení.

Jak správně podotkl krajský soud, stěžovatel se v době svého vazebního stíhání dovolával ztížených podmínek vzniklých v důsledku omezení jeho osobní svobody. Koncem června 2015 však byl stěžovatel z vazby propuštěn, přesto se tato okolnost se ve vztahu k jeho povinnosti prokazovat tvrzený nedostatek finančních prostředků žádným způsobem neprojevila.

Stěžovateli (který je navíc po celou dobu řízení před správními soudy zastoupen advokátkou) muselo být jak z odůvodnění dříve zrušených usnesení krajského soudu, tak ze zrušujících rozsudků Nejvyššího správního soudu v jeho věcech, ale také z rozhodnutí správních soudů v dalších věcech týkajících se poplatkové povinnosti stěžovatele, zřejmé, že soudy nepovažují za dostatečné a věrohodné jeho tvrzení o tom, že nevlastní vůbec žádný majetek, a že se domnívají, že stěžovatel disponuje jistým majetkem v zahraničí. V rozsudku ze dne 6. 10. 2015, sp. zn. 6 As 194/2015, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že je rovněž třeba, aby stěžovatel „*věrohodně zpochybnil argumentaci správce daně, že může disponovat prostředky v Polsku (...) To znamená, že po stěžovateli je možno požadovat, aby poskytl soudu úplný a tak důkladný přehled svého majetku, jaký jen je s ohledem na svoji aktuální situaci schopen sestavit, a aby přesvědčivě vyvrátil či alespoň zpochybnil konkrétní podezření o tom, že ve skutečnosti určitým (skrytým) majetkem disponuje.*“ K dotazu krajského soudu ohledně vlastnictví zahraničního majetku či zahraničních bankovních účtů však stěžovatel pouze konstatoval, že v Polsku a Holandsku, kde již žádné aktivity neprovozuje, nevlastní žádné aktivní bankovní účty a nic v těchto zemích nevlastní, neboť trvale pobývá v České republice. Ačkoliv obecně platí, že negativní skutečnost prokázat nelze, mohl stěžovatel alespoň blíže vysvětlit, proč zejména v Polsku nevlastní žádný majetek a nedisponuje bankovními účty, přestože u něj jako u cizího (polského) státního příslušníka lze důvodně předpokládat opačnou odpověď, a rozptýlit tak podezření o zatajování informací (o takovém podezření přitom nemohl nevědět).

Jak vyplývá z napadeného usnesení, krajský soud zohlednil i skutečnost, že stěžovatel je jednatelem a jediným společníkem společnosti EKO NATURALCz s. r. o. (ověřeno Nejvyšším správním soudem nahlédnutím do obchodního rejstříku ke dni vydání tohoto rozsudku). Společnost EKO NATURALCz s. r. o. se sídlem Kroftova 1, Praha 5, IČ: 29041171, provozuje podnikání se stejným artiklem a v místě předchozích provozoven stěžovatele. Tyto informace jsou kasačnímu soudu známy z jeho rozhodovací činnosti (srovnej bod III. *Vyjádření žalovaného* rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 254/2015 - 46) a stěžovatel i o těchto skutečnostech zcela pomlčel. Vyjádření stěžovatele, že společnost EKO NATURALCz s. r. o. je v úpadku zůstalo jen v rovině tvrzení a stěžovatelovo sdělení, že mu z podnikání neplynou žádné příjmy, je také proto jako celek nevěrohodné.

pokračování

V situaci, kdy byly přes výzvu krajského soudu stěžovatelovy odpovědi stále velice obecného charakteru a stěžovatel svá doplňující tvrzení nepodložil žádnými důkazy, neměl krajský soud povinnost stěžovatele opětovně vyzývat k dalšímu doplnění jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, jestliže ten své břemeno tvrzení a důkazní neunesl a nevyvinul dostatečné úsilí k tomu, aby soudu poskytl věrohodný obraz o svých poměrech.

V souzené věci je podstatné, že stěžovatelova tvrzení o jeho tíživé finanční situaci, která uvedl ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků i v odpovědi na výzvu krajského soudu, byla stručná, neúplná a nepodložená a nemohla postačovat k tomu, aby byly náklady, které má stěžovatel v soudním řízení nést, přeneseny na stát. Krajský soud proto nepochybil, když uzavřel, že stěžovatel neprokázal naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků.

IV. Závěr a náklady řízení

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá; žalovanému náklady řízení nad rámec jeho běžné činnosti podle obsahu soudního spisu nevznikly, proto mu Nejvyšší správní soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. března 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu